

1902-2012

110 let příjezdu prvního vlaku do Dačic

Po otevření železnice Franze-Josefa roku 1870, která umožnila hospodářský rozmach obcí ležících na železniční trati, byly spuštěny mnohé projekty pro výstavbu vedlejších tras. Např. roku 1892 vznikl v dolnorakouském městě Zwettlu výbor usilující o stavbu železniční tratě z Jihlavy či Kostelce přes Třešť - Telč - Dačice - Slavonice - Waidhofen a.d.T. ke Dráze císaře Františka Josefa ve Schwarzenau, a pak dále na jih až k Dunaji a k Západní dráze císařovny Alžběty. První část dráhy o délce 98,5 km měla vést z Jihlavy přes Telč, Dačice a Slavonice do Schwarzenau a druhá část ze Schwarzenau přes Zwettl do Amstetten na Dunaji v délce 115 km. Dráha Schwarzenau – Waidhofen byla zprovozněna 3. srpna 1891, dráha Kostelec – Telč 13. srpna 1898.

Pro Dačice bylo napojení železnice důležitým úkolem, neboť se již jednalo o město s dostatečně silnou hospodářskou a průmyslovou výrobou, a pro další rozvoj bylo vlakové spojení nutností. Detailní projekt trati **Telč - Slavonice** po schválení ministerstvem železnic 6. srpna 1898 vypracoval inženýr Lukrits. Ale až v červnu 1901 bylo provedeno výběrové řízení na zadání stavby, ve kterém ze sedmi zúčastněných firem předložila nejnižší nabídku 2,420.000 K firma J. Kubíček z Prahy, která byla 15. června 1901 přijata a stavba firmě zadána.

Stavba trati se pak rozeběhla od července 1901 za dohledu vrchního inženýra Macchiho. Několik tisíc dělníků s primitivní mechanizací pak dokončilo stavbu o 9 měsíců dříve než se čekalo, neboť mírná zima na přelomu let 1901 a 1902 umožnila nepřerušit práci.

Dělníkům na stavbě dráhy se přezdívalo „bratránci“ a dozor nad dělníky vykonávali tzv. parťáci. Vedoucí party měly na přidělených částech stavby tratě

postavené baráky, u kterých byly zřízeny občerstvovací budovy „kantýny“. V těchto kantýnách hledali také možnost občerstvení i veselou zábavu místní obyvatelé z okolí stavby tratě.

Trat' Telč - Slavonice byla stavebně náročnější než předešlý úsek trati z Kostelce do Telče. Po výjezdu z Telče trat' klesá ve sklonu 15 ‰ směrem k Dačicím. Za zastávkou Radkov již bylo potřebné vybudovat několik hlubokých zářezů v terénu. Před zastávkou Slaviboř byl vylámán zářez ve skalním masívu. Další úpravy skalního masívu byly nutné u zastávky Velký Pečín. Sklonově náročná stoupání byla vybudována na několika místech trati. Za Dačicemi u Toužina byla postavena velká mostní stavba, a to příhradový plechový most s dolní mostovkou délky 30 metrů. Druhá velká mostní stavba byla provedena v Bolíkově. Jednalo se o kamenný obloukový most o délce 45 metrů se sedmi oblouky.

Již 18. srpna 1902 zaslalo c. k. ředitelství drah Praha oznámení na České místodržitelství o chystaném otevření nové místní dráhy spolu s plakátem o zavedení nového jízdního řádu ode dne zahájení provozu na celé místní dráze Kostelec - Telč - Slavonice.

Dne 28. srpna 1902 byl na trat' vypraven kolaudační a zatěžkávací vlak sestavený ze tří čtyřnápravových lokomotiv s jedním osobním vozem pro technickou komisi. Při této zkušební jízdě byla stanovena nejvyšší traťová rychlost na 25 km/h, a to hlavně z důvodu nutného sesedání zemního tělesa dráhy.

Trat' byla dána slavnostně do provozu **v neděli 7. září 1902** jízdou zvláštního vlaku z Telče do Slavonic. Tento slavnostní vlak, tažený lokomotivou ozdobenou zemskými znaky, byl doplněn i salonním vozem I. třídy. Jako čestní hosté se zahajovací jízdy zúčastnili zemští poslanci J. Podbrdský a Bedřich Kancnýř, předseda okresního silničního výboru František Záděra, okresní hejtman šlechtic Winkler, pánové J. Sobotka a V. Povolný z Telče a celý vážený technický personál podnikatelské firmy Kubíček.

Na novém nádraží v Dačicích očekávaly příjezd prvního vlaku stovky obyvatel města i blízkého okolí. Nástupištní perón i nádražní budova byly vyzdobeny

chvojím a květinami. Při krátkém minutovém pobytu vlaku v Dačicích důstojný pán farář P. Augustin Pospíšil za četné kněžské asistence slavnostně vlak a dráhu posvětil. Po odjezdu vlaku z Dačic směrem na Slavonice pronesl farář Pospíšil projev, po němž zazněl velebný chorál „Svatý Václave“, přednesený zdejším pěveckým spolkem. Dalšího projevu se ujal starosta města Dačice Josef Příhoda, a po něm c. k. okresní hejtman Winkler. První zahajovací vlak byl i na nádraží ve Slavonicích slavnostně uvítán množstvím obyvatelstva z dálky a blízkého okolí v čele se starostou města Slavonic Bedřichem Müllerem a dalšími členy obecního zastupitelstva.

Na výstavbu místní dráhy Telč - Slavonice navázala výstavba místní dráhy Slavonice - Waidhofen zahájená roku 1902. Již 16. června 1903 zaslalo c. k. ředitelství drah Praha oznámení na České místodržitelství o chystaném otevření nové místní dráhy spolu s plakátem o zahájení provozu trati Slavonice - Waidhofen.

Provoz na posledním úseku **Slavonice - Waidhofen**, spojujícím jihozápadní Moravu s dolnorakouským Waldviertelem v délce 27,5 km, byl slavnostně zahájen **20. června 1903**. Takto byla roku 1903 dobudována spojovací trat' mezi stanicemi Rakouských státních drah Kostelec (Cejle) a Schwarzenau, avšak nepodařilo se dokončit plánovanou trasu až k Dunaji do Amstetten, neboť směrem na jih končí dnes trat' několik desítek kilometrů od Dunaje v Martinsbergu.

Dne 1. června 1924 byla na trati Slavonice-Schwarzenau otevřena osobní zastávka Fratres, jako poslední na rakouském území.

Po zabrání pohraničí nacistickým Německem byla dne 15. května 1939 otevřena nová osobní zastávka „Urbantsch“ ve které byla zřízena německá celní kontrola.

Dne **29. srpna 1942** byla otevřena nová osobní zastávka „Klein Pantschen - **Malý Pěčín**“ jako zastávka na znamení.

Trat' lokálky nebyla ušetřena ani partyzánské diverzi. Dne 1. května 1945 byla partyzány instalována na trati

za Dačicemi směrem na Peč velká nálož. V 19.30 hodin zde projížděl těžký transport německého vojska od Schwarzenau sestavený z 75 vagónů a tažený dvěma lokomotivami. Nálož byla značně provlhlá, explodovala až po přejetí pěti vozů a to pouze jen část nálože. I tak byly zničeny tři vozy. Po opravě trati dne 2. května byla obnovena pravidelná doprava. Využití lokálky vzrostlo od začátku května 1945, protože trať Schwarzenau - Slavonice - Kostelec byla jediná sjízdná trať na Prahu od Vídně, když byla stanice Gmünd (České Velenice) zničena bombardováním a trať přes Znojmo přerušena 8. května v Olbramkostelu. To již byla místní dráha používána k průjezdu evakuačních a vojenských vlaků od Schwarzenau na Kostelec, jednalo se o 8 až 9 nákladních vlaků denně. 22. května 1945 byly hranice mezi Československem a Rakouskem uzavřeny. Toho dne také skončila pravidelná doprava ze Slavonic do Rakouska. V květnu 1948 byla v kilometru státní hranice instalována oboustranná výkolejka a uzamykatelná kolejová zábrana. Úplný konec úseku tratě Slavonice-Fratres nastal v dubnu 1951, kdy bylo sneseno 10 metrů kolejí v hraničním kilometru. Tím byla trať Slavonice-Fratres definitivně přerušena. Navzdory mnohým přeshraničním jednáním se po roce 1989 trať nepodařilo obnovit. Dnes již je na rakouské straně dráhy Schwarzenau – Fratres doprava převedena na silnici. Vlaky jezdí pouze mezi Slavonicemi a Kostelcem u Jihlavy.

V článku byly použity informace z publikace Richard Cíla: 100 let místní dráhy Telč-Slavonice 1902-2002. Společnost telčské místní dráhy, 2002, telcskadraha.ic.cz; Wikipedie (DE), a další internetové zdroje

*Leták k výroční výstavě 110 let příjezdu
prvního vlaku do Dačic,
1902-2012*

DY-THA rail: <http://www.pokoleji.cz>

Společnost telčské místní dráhy : <http://telcskadraha.ic.cz>

Železnice v Dačicích: <http://para.unas.cz>

Sdružení Neue Thayatalbahn
<http://www.verein-thayatalbahn.at>

Waldviertler Schmalspurbahn - úzkokolejka
<http://www.waldviertlerbahn.at>

Výtopna Zwettl
<http://www.lokalbahnverein.at>

NÖVOG – Niederösterreichische
Verkehrsorganisationsgesellschaft
<http://www.noevog.at>

Městské muzeum a galerie Dačice:
<http://www.muzeumdacice.cz>
Muzejní spolek Dačice: <http://muzejni.dacicko.cz>

muzejni.dacicko.cz/rail.html

Program Parního léta 2012:

4. srpna 2012

V rámci Parního léta na trati 227 jízda v úseku Telč - Slavonice – Telč. Slavnostní jízda parním vlakem do Sůlavonic ke 110. výročí tratě Slavonice - Telč. Vlaky poveze lokomotiva 310.922.

5. srpna 2012

V rámci Parního léta na trati 227 jízda v úseku Telč - Slavonice - Dačice - Slavonice – Telč. Zábavné odpoledne ve Slavonicích u příležitosti 110. výročí tratě Slavonice - Telč. Vlaky poveze lokomotiva 310.922.

11. srpna 2012

V rámci Parního léta na trati 227 jízda v úseku Telč - Dačice - Slavonice - Telč - Třešť - Kostelec u Jihlavy - Třešť - Telč. Country a táborák v Třešti. Vlaky poveze lokomotiva 310.922.

12. srpna 2012

V rámci Parního léta na trati 227 jízda v úseku Telč - Dačice - Telč již čtvrtý ročník Dětského odpoledne s Elfíkem. Vlaky poveze lokomotiva 310.922.

18. srpna 2012

Jízda v úseku Znojmo - Moravské Budějovice - Jemnice. Vlaky poveze lokomotiva 310.922.

Spolek přátel muzea v Dačicích Vás zve na výstavu

Mašinky, vláčky a svět kolem nich

27.června – 9.září 2012